

8. Qizi, Saidova Hilolaxon Rashidjon. Methods based on the model of educational institution improvement of the educational quality control system. *European Journal of Research Development and Sustainability (EJRDS)* 2.06 (2021): 53–56.

9. Qizi, Saidova Xilolaxon Rashidjon. Vaziyatli yondoshuv va uning boshqaruv nazariyasi rivojlanishidagi ahamiyati. *Oriental Art and Culture* 7(2021): 254–259.

10. Saidova, Kh. Organizational and pedagogical features of educational quality control system in advanced foreign countries. *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities* 2.1.5 Pedagogical sciences (2022).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-196>

IVESTMENTS IN THE ECONOMY OF UZBEKISTAN: PROBLEMS AND SOLUTIONS

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA INVESTISIYALAR: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Rakhimova N.

*Second-year student of the Business
Management direction of the ISMA Branch
of the Higher School of Information Systems
Managemant in Fergana*

Rahimova N.

*Latviyaning Axborot Tizimlari
Menejmenti Oliy Maktabining
Farg‘ona shahar filiali 2-kurs talabasi*

Investitsiyalar asosiy va aylanma kapitalni qayta tiklash va ko'paytirishga va ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirishga qilingan sarflarning pul shaklidagi ko'rinishidir u pul mablag'lari bank kreditlari aksiya va boshqa qimmatli qog'ozlar ko'rinishida amalga oshiriladi. Iqtisodiy modernizatsiyalash sharoitida investitsiya faoliyati muhim axamiyatga ega. Mamlakatning iqtisodiyotini va iqtisodiy o'sishi asosan mamlakatdagi investitsion jarayonlarga bog'liq. Har bir jamiyatning barqaror iqtisodiy rivojlanishini investitsiyalarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. O'zbekiston hozirgi kunda katta xorijiy investitsiyalarni qabul qiluvchi davlatlar qatoriga kirish uchun barcha iqtisodiy siyosiy va huquqiy asoslarga ega [6]. Lekin mamlakatimizda xorijiy investorlarni jalb qilish uchun barcha ishlarni qilib bo'lindi degani emas.

Hozirgi kunda yurtimizda investitsiyalarga keng yo'l ochilib ko'p shart-sharoitlar yaratilib berilmoqda, shunga qaramay chet el investorlari tomonidan kiritilayotgan investitsiyalar hajmi kam. Har bir investor biron bir davlatga, biron bir loyihaga, ishga yoki korxonaga investitsiya kiritishdan avval uning ichki va tashqi muhitini o'rganib chiqadi. Kiritilgan investitsiya samarali natija berishi va loyihalarning rentabelligini oldindan o'ylab, hisob-kitob qilib investitsiya kiritadi. Shu jumladan, O'zbekistonga investitsiya kiritayotgan investor bu yerning shart-sharoitini qonunchiligini, iqtisodiyotini, siyosatini, korrupsiya darajasini o'rganib o'ziga ma'qul bo'lgan sohaga yoki loyihalarga investitsiya kiritadi [7]. Yurtimizdagi investitsiyalar sonini o'ta past darajada deya olmaymiz, lekin boshqa davlatlar bilan solishtirganda kutilgan darajada emas. Buning bir necha sabablari mavjud. Ular:

- tadbirkorlar va investorlar tomonidan bildirilgan davlat xaridlarida shaffoflikning yo'qligi;

- davlat-xususiy shartnomalar ijrosi bo'yicha salbiy oqibatlarining mavjudligi;

- xususiy mulk huquqlarining zaif himoyasi va intellektual mulk huquqlarining yetarli darajada ta'minlanmagani kabi bir qancha fundamental muammolar borki, hukumat ularni yetarli darajada hal qilmadi.

O'zbekiston Transparency International tashkilotining Korrupsiyani qabul qilish indeksida 179-o'rinni va 2020 yilgi biznes yuritishning qulayligi (DB) reytingida 69,9 ball bilan 69-o'rinni egalladi (100 – sifat standarti).

Bundan tashqari O'zbekistondagi inflyatsiya darajasi ham investitsiyalar oqimini kamaytiradigan omillardan hisoblanadi. Hozirgi kunga uning darajasi 14–15% ni tashkil qilmoqda va bu o'z navbatida foydaga ta'sirini ko'rsatadi. O'zbekiston chet el investorlariga yaratib berayotgan shart-sharoitlari ularni qoniqtirmayotgan bo'lishi ham mumkin [4].

O'zbekistonda kredit foiz stavkalarining balandligi, yerdan foydalanishda cheklovlar borligini ham investitsiya hajmiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillardan ekanligini ta'kidlab o'tish mumkin. Investorlar korrupsiya, mahalliychilik va to'rachilik ildiz otgan mamlakatlarga sarmoya kiritishga moyil emaslar, chunki bunday holatda vaziyatni avvaldan bir necha yilga prognoz qilib bo'lmaydi, qolaversa, bunday davlatlarda biznes yuritishga ko'p xarajat sarflanishi haqida fikr yuritiladi [3].

Xo'sh, muammoni qanday yechimi mavjud? O'zbekistonning kelajagi va uning sanoatlashgan davlat sifatida maqomi mamlakat iqtisodiyotini zamonaviy texnologik asosida modernizatsiya qilishga bog'liq, bu esa o'z navbatida ham mahalliy ham xorijiy investorlarining katta oqimlarini

ta'minlashning taqozo etadi. Mamlakat iqtisodiyotiga jalb qilinayotgan chet el sarmoyalari hajmini ko'paytirish uchun avvalo investitsiya muhitini dunyo miqyosida belgilangan standart darajasiga olib chiqish lozim. Bu borada sohaga oid qonunchilik bazasini takomillashtirish undagi mulkdan, yerdan foydalanishga cheklovlardan bartaraf etish, tijoriy nizolarni ko'rib chiqishda shafoflikni ta'minlash zarur [1]. Shuningdek, amalda investitsiyalarni muhofaza qilish to'g'risidagi bitimlarni inventizatsiya qilish. Ayniqsa korrupsiyaga qarshi kurashish juda muhim.

O'ylaymizki, davlat investorlarga shart-sharoitlar, imkoniyatlar yaratishi kerak chunki, bu davlat iqtisodiyotini o'sishini ta'minlaydi shu bilan birga ishsizlik darajasi kamayadi. Yana shuni ham takidlab o'tishimiz kerakki agar investitsiya togridan-to'g'ri kiritilsa u davlatga judaham katta foyda olib keladi nafaqat iqtisodiy balki tajriba almashinuvi va bu bilan birga ishning unimdorligini ham oshiradi. Mamlakatning tashqi va ichki iqtisodiy munosabatlariga ham ta'sirini ko'rsatadi, bir mamlakatning boshqa mamlakatlar bilan do'stona munosabatini yaxshilaydi. Investitsiya kiritilgan davlatning imidjini ko'taradi.

Adabiyotlar:

1. Исмоилова, С. Я. (2020) Financial control over the local budget funds and assessment of its effective usage. *Экономика: анализы и прогнозы*, (7–8), 69–73.

2. Jasurbek, T., & Sanobar, I. (2015). Development of Family Business Management: Cases of Japan and Uzbekistan.

3. Исмоилова, С. Я. (2020). Бюджетдан молиялаштириш усуллари-маҳаллий бюджетлар харажатлари самарали сарфланишини таъминлаш омили. In *Минтақа иқтисодиётини инвестициялашнинг молиявий-ҳуқуқий ва инновацион жиҳатлари* (pp. 551–553).

4. Хакимов, Д. Р. (2019). Стратегические задачи по развитию государственно-частного партнерства. *Образование и наука в России и за рубежом*, (16), 158–161.

5. Khakimov, D. R. (2021). Creating an additional value chain in the process of diversification of industrial localization. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(5), 243–248.

6. Iqtisodiyot nazariyasi. A. O'lmasov. A. Vahobov.

7. Маннорова, М. С. (2020). Развитие кластеров в плодоовощном направлении в сельском хозяйстве и их функции. In *Минтақа иқтисодиётини инвестициялашнинг молиявий-ҳуқуқий ва инновацион жиҳатлари* (pp. 320–324). URL: <https://scholar.google.com/co/scholar?oi=bibs&hl=ru&cluster=912628180567757513>